

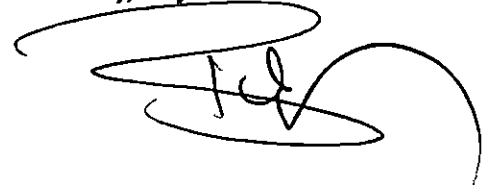
Bülent KAYA
İstanbul Milletvekili
Saadet Partisi Grup Başkanvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye, 15 Temmuz 2016'da bir darbe teşebbüsüne maruz kalmış; bu teşebbüs, halkın desteği ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin darbe karşıtı güçlerinin etkisiyle bastırılmıştır. Darbe teşebbüsünün bastırılmasının akabinde 20 Temmuz 2016'da Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, Anayasanın mülga 120. maddesine dayanarak olağanüstü hale geçiş kararı vermiştir. Bu karar, 21 Temmuz 2016'da Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde onaylanmıştır. Olağanüstü hal uygulaması, Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu tarafından her defasında üçer ay uzatılmak ve Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanmak suretiyle 19 Temmuz 2018 tarihine kadar devam etmiştir. İki yıl süren bu olağanüstü hal uygulaması boyunca Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, Anayasanın mülga 121. maddesinin 3. fıkrasındaki hükme dayanarak 31 adet olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamesi kabul etmiştir. Sözü geçen olağanüstü hal kanun hükmünde kararnameleriyle yaklaşık 130 bin kişi, kamu görevinden ihraç edilmiş; bu kişilerin unvan ve pasaportlarına el konulmuş; bir kez daha kamu görevinde istihdam edilmeyecekleri hükme bağlanmıştır.

Bir toplumda olağanüstü problemlerin ortaya çıkması halinde bu problemlerin süratle bertaraf edilebilmesi için olağanüstü tedbirlere başvurulması, kısacası olağanüstü hal yönetiminin ilanında yadırganacak bir yön bulunmamaktadır. Ne var ki demokratik bir hukuk devletinde ortaya çıkan problemler, ne ölçüde vahim olursa olsun, bu problemlerin bertarafı için başvuru yöntemler hukukun sınırları içinde tezahür etmek zorundadır. Nitekim Anayasa Mahkemesi'nin pek çok kararında bu husus açıkça belirtilmiştir.

Böyle olmakla beraber 15 Temmuz darbe teşebbüsünü bastırmak amacıyla ilan edilen ve iki yıl süren olağanüstü hal yönetimi boyunca kabul edilen olağanüstü hal kanun hükmünde kararnameleri, Anayasanın çeşitli hükümlerini açık bir biçimde ihlâl etmiş; böylece on binlerce

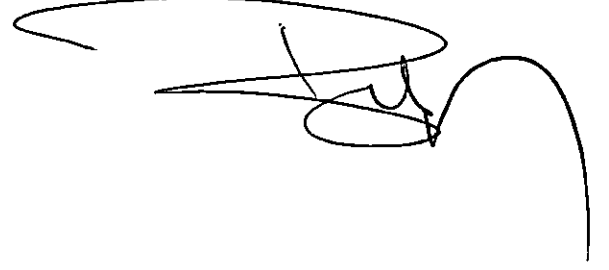

yurttaşımızın anayasal haklarının çiğnenmesine, bu yurttaşlarımızın aileleriyle birlikte sivil ölüme mahkûm edilmelerine yol açmıştır. 21 Temmuz 2016'dan 19 Temmuz 2018'e kadar uygulamada kalan olağanüstü hal süresince kabul edilen olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamelelerinin içerdikleri hukuka aykırılık sorunlarıyla bu hukuka aykırılıkların yol açtığı hak ihlallerinin tespiti ve bu ihlallerin giderilmesinde izlenecek yöntemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasamızın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 102 ve 103'üncü maddelerine dayanarak Saadet Partisi adına Genel Görüşme açılmasını saygılarımla arz ederim.

Bülent KAYA

İstanbul Milletvekili

Saadet Partisi Grup Başkanvekili

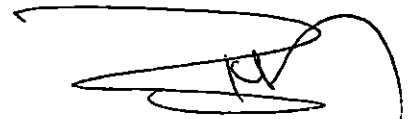
GEREKÇE

15 Temmuz darbe teşebbüsünün üzerinden yedi yıl geçtiği halde bu teşebbüsü bastırmak için alınan tedbirlerin yol açtığı mağduriyetler hala giderilememiştir. Hatırlanacağı gibi darbe teşebbüsünün bastırılması amacıyla 21 Temmuz 2016'da olağanüstü hal ilan edilmiş; bu uygulama, her defasında üçer ay uzatılarak 19 Temmuz 2018'e kadar devam etmiştir. Bu süre içinde Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, Anayasanın mülga 121'inci maddesinin son fıkrasına dayanarak 31 adet olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamesi kabul etmiş; bu kararnamelere ekli listelerle on binlerce vatandaşımız kamu görevinden ihraç edilmiştir. Öte yandan ihraç edilen kamu görevlilerinin unvan ve pasaportları da iptal edilmiştir. Bu kararnameler incelendiğinde, bunların hepsinin ciddi hukuka aykırılıklar içerdiği, ihraç edilen kamu görevlileriyle bunların aileleri yönünden ağır mağduriyetlere yol açtığı görülmektedir.

Her şeyden önce bu olağanüstü hal kanun hükmünde kararnameleri, Anayasamızın 2'nci maddesinde yer alan ve değiştirilmesi yasaklanan hukuk devleti ilkesine aykırıdır. Hukuk devleti, devletin tüm organ ve makamlarının her tür eylem ve işlemde hukuka uygun davranmasını emretmektedir. Oysa olağanüstü hal kanun hükmünde kararnameleri, kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesini, sanığın masumiyeti karinesini, ceza normlarının geçmişe yürümezliği ilkesini ve yargılamasız ceza olmaz ilkesini ihlâl etmiştir. Böylece hukuk devletinin önemli unsurlarından olan devlete ve hukuka güven ilkesi ortadan kalkmıştır.

Anayasamızın 7, 8 ve 9'uncu maddeleri, kuvvetler ayrılığı ilkesine yer verdiği halde yürütme organının bir işlemi olan olağanüstü hal kanun hükmünde kararnameleri, suç ve ceza yaratan boyutuyla yasama fonksiyonunu, cezaya hükmeden boyutuyla ise yargı fonksiyonunu gasp etmiştir. Böylece bir yandan kuvvetler ayrılığı ilkesi ihlâl edilirken diğer yandan Anayasamızın 6'ncı maddesinde yer alan *"Hiç kimse veya bir organ, kaynağını Anayasadan almayan bir yetki kullanamaz."* hükmü açıkça çiğnenmiştir. Bu tablonun Anayasamızın 11'inci maddesiyle düzenlenen anayasanın üstünlüğü ve bağlayıcılığı kuralını ihlâl ettiği de açıktır.

Anayasamızın 13'üncü maddesi, temel hak ve hürriyetlerin ancak kanunla sınırlanabileceği kuralına yer vermekte; mülga 121'inci madde ise olağanüstü hallerde dahi kanunla sınırlama kuralını muhafaza etmektedir. Üstelik mülga 121'inci madde, olağanüstü hallerde kanunla yapılacak sınırlamaların Anayasamızın 15'inci maddesine uygun olması gerektiğini düzenlemektedir. 15'inci madde ise olağanüstü hallerde temel hak ve hürriyetlerin kısmen veya

tamamen durdurulabileceğini ancak milletlerarası hukuktan doğan yükümlülüklerle ölçülülük ilkesine uyulması gerektiğini düzenlemektedir. Dahası madde, 2'inci fıkrasında olağanüstü hallerde kişinin yaşama hakkının, maddi ve manevi varlığının dokunulmazlığının korunacağını, suç ve cezanın kanuniliği ile sanığın masumiyeti karinesine riayet edileceğini düzenlemektedir. Oysa iki yıl süreyle uygulamada kalan olağanüstü hal döneminde kabul edilen kanun hükmünde kararname, Anayasanın 15'inci maddesini açıkça ihlâl eden düzenlemeler içermektedir.

Mülga 121'inci maddenin son fıkrası, olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamelerini kabul etme yetkisini Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kuruluna tanımıştır. İki yıl süren uygulamada çıkarılan kanun hükmünde kararnameler incelendiğinde, bunların Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu tarafından düzenlenmemiş olabileceğini gösteren bazı bulgular mevcuttur. Bu nedenle sözü geçen işlemler, ağır yetki tecavüzü içermektedir.

Dahası on binlerce kişinin ihracında disiplin soruşturması dahi yapılmadığı, ihraç edilenlere savunma hakkı tanınmadığı görülmektedir. Bu yönüyle ihraç işlemleri, Anayasamızın 129'uncu maddesine ve adil yargılanma hakkını düzenleyen 36'ncı maddesine aykırılık oluşturmaktadır.

Ayrıntılara girmeksizin genel bir değerlendirme yaptığımız takdirde olağanüstü hal kanun hükmünde kararnameleriyle yapılan ihraçlar, Anayasamızın ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin düzenlediği adil yargılanma hakkını, özel yaşamın gizliliği hakkını, ifade hürriyetini, mülkiyet hakkını ve seyahat hürriyetini ihlâl etmiştir. Nihayet kamu görevinden ihraç edilen ve haklarında ceza davası açılanlardan bir kısmının beraat ettikleri, bu beraat hükümlerine rağmen görevlerine iade edilmedikleri de bilinmektedir. Bütün bu nedenlerle olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamelerinin içerdikleri hukuka aykırılık sorunlarıyla bu işlemlerin yol açtığı ağır mağduriyetleri tespit etmek ve söz konusu mağduriyetleri bertaraf etmek amacıyla Saadet Partisi Grubu adına Genel Görüşme açılmasını saygılarımla arz ederim.

Bülent KAYA

İstanbul Milletvekili

Saadet Partisi Grup Başkanvekili

